

EL YAZILI VASIYETNAME

Arş. Gör. Serap Özbey

Atılım Üniversitesi, Hukuk Fakültesi

Bir kişinin, son arzu ve isteklerine ilişkin olarak yapmış olduğu ve hüküm ve sonuçlarını kişinin ölümünden sonra doğuracak olan işlemlere hukuk düzeninde *ölüme bağlı tasarruf* denilmektedir¹. Öğretide ölüme bağlı tasarruflar, *şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar ve maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar* olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruf düzenlerken uyması gerekli şekil kurallarını; maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ise, düzenlenen ölüme bağlı tasarrufun içeriğini oluşturan mirasbırakanın son arzularını ifade etmektedir². Türk Medeni Kanunu'nda sadece iki şekil tipi kabul edilmektedir. Bunlar, "*vasiyetname*" ve "*miras sözleşmesi*" dir.

Vasiyetname, tek taraflı irade beyanı ile kurulan ve geçerli olması karşı tarafın kabulüne bağlı olmayan bir ölüme bağlı tasarruf çeşididir³. Vasiyetname yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmak ve on beş yaşını doldurmuş olmak gerekmektedir (TMK. m. 502). Vasiyetname, yalnızca üç şekilde yapılabilmektedir. Bunlar, "*resmi vasiyetname*", "*el yazılı vasiyetname*" ve "*sözlü vasiyet*" tir (TMK. m. 531).

El yazılı vasiyetname, herhangi bir resmi memurun katılımı olmaksızın, başından sonuna kadar el yazısı ile yazılarak ve tarih koyup imzalanarak tek başına yapılabilen bir vasiyetname türüdür (TMK. m. 538). Kanun şekil şartı olarak nitelikli adl yazılı şekli aramaktadır⁴. Buna göre, sadece imzanın mirasbırakan tarafından atılması değil; aynı zamanda vasiyetname metninin tamamının ve düzenlenme tarihinin de mirasbırakanın el yazısı ile yazılmış olması gerekmektedir. Aksi halde şekil şartı gerçekleşmemektedir⁵. Vasiyetnamenin geçerliliği bakımından el yazısı şartının aranmasının amacı; bir kimsenin yapmış olduğu vasiyetnamenin ona aidiyetinin tespitini kolaylaştırmak⁶ ve vasiyetnamenin başkaları tarafından tahrif edilmesini engellemektir⁷. Haklı sebebin varlığı halinde (bir kimsenin elinin olmaması gibi), ağız veya ayak ile yazılan vasiyetname de, Kanunun amacına uygun olarak, el yazılı vasiyetname olarak kabul edilmelidir⁸. Ancak; daktilo, bilgisayar veya başka bir kimsenin yazısı ile yazılmış olan metinler bizzat mirasbırakan tarafından tarih konularak imzalanırsa bile, el yazılı vasiyetname olarak kabul edilmemektedir⁹.

¹ Benzer tanım için bkz. BERKİ, Şakir, *Miras Hukuku*, Ankara 1975, s. 33; ŞENER, Esat, *Eski ve Yeni Miras Hukuku Şerh*, Ankara 1988, s. 331; DURAL, Mustafa/TURGUT, Öz, *Türk Özel Hukuku, C. IV., Miras Hukuku*, İstanbul 2006, s. 49; ANTALYA, Gökhan, *Miras Hukuku*, İstanbul 2009, s. 108; DURAL, Mustafa, *Miras Sözleşmeleri*, İstanbul 1980, s. 8; SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay, *Miras Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 2008, s. 191; AYAN, Mehmet, *Miras Hukuku*, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, Konya 2009, s. 67; İMRE, Zahit/ERMAN, Hasan, *Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, İstanbul 2010, s. 12; AYİTER, Nuşin, *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Ankara 1974, s. 34.

² ÖZUĞUR, Ali İhsan, *Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara 2009, s. 383-384; KILIÇOĞLU, Ahmet, *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2012, s. 98; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, *Miras Hukuku*, 2. Baskı, İstanbul 1978, s. 127; OĞUZMAN, Miras Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 1995, s. 95 vd; İNAN, Ali Naim/ERTAŞ, Şeref/ALBAŞ, Hakan, *Miras Hukuku*, 7. Baskı, Ankara 2008, s. 166-167; Dar ve geniş anlamda ölüme bağlı tasarruflar ayrımı için bkz. ŞENER, Esat, *Vasiyet Hukuku*, Ankara 1995, s. 9-10; HATEMİ, Hüseyin, *Miras Hukuku*, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, İstanbul 2004, s. 63; KÖPRÜLÜ, s. 123; AYAN, s. 11-12; SEROZAN/ENGİN, s. 191; DURAL/ÖZ, s. 51-54; AYİTER, s. 36. Bunlar; mirasçı atama, belirli mal bırakma, yüklenme, yedek veya art mirasçı atama gibi farklı türler olabilmektedir. Ancak şekil bakımından getirilen sınırlama içerik bakımından söz konusu değildir. Bu sebepten mirasbırakanın Kanun'da belirtilen konuların dışında da tasarruf da bulunabilmesi mümkündür.

³ DURAL/ÖZ, s. 52; AYİTER, Nuşin/KILIÇOĞLU, Ahmet M., *Miras Hukuku*, Genişletilmiş 3. Bası, Ankara 1993, s. 81.

⁴ DURAL/ÖZ, s. 77.

⁵ ÖZTAN, s. 159; DURAL/ÖZ, s. 77; İMRE, s. 108; ANTALYA, s.134

⁶ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 179; DURAL/ÖZ, s. 79; İMRE, s. 110.

⁷ DURAL/ÖZ, s. 79; ÖZTAN, s. 159.

⁸ ÖZTAN, s. 160; DURAL/ÖZ, s. 79; KILIÇOĞLU, s. 114; İMRE, s. 111; İNAN/ ERTAŞ /ALBAŞ, s. 181; DURAL (El Yazılı), s. 17; ANTALYA, s. 134; İsviçre ve Alman doktrinlerinde bunun geçerli sayılması gerektiği belirtilmektedir (İMRE / ERMAN, s. 69).

⁹ DURAL/ÖZ, s. 79; İMRE / ERMAN, s. 68; AYİTER/KILIÇOĞLU, s. 85; KILIÇOĞLU, s. 114; DURAL, Mustafa, *Alman İsviçre ve Avusturya Hukukları ile Karşılaştırmalı Olarak El Yazılı Vasiyetname*, İstanbul 1967, s. 17; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 180; Yarg. 2. HD. 20.10.1975,

El yazılı vasiyetname, sadece okuma yazma bilenlerin başvurabilecekleri bir vasiyet yapma şeklidir. El yazılı vasiyetnamede dil önemli değildir. Vasiyetnamede kullanılan malzemenin cinsi de kural olarak vasiyetnamenin geçerliliği bakımından önem arz etmemektedir¹⁰.

El yazılı vasiyetnamede düzenleme tarihinin de gün, ay ve yıl olarak mirasbırakanın kendi el yazısı ile gösterilmesi veya tarih açıkça belirtilmese bile gün, ay ve yılın vasiyet metninden veya dış olgulardan kesin olarak tespitinin mümkün olması gerekmektedir. Bu husus, vasiyetnamenin geçerlik şartıdır. Düzenleme tarihi, mirasbırakanın o sırada ölüme bağlı tasarrufta bulunabilme ehliyetinin var olup olmadığının tespiti bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca birden fazla vasiyetnamenin varlığı halinde, hangisinin önce veya sonra yapıldığının ve hangisinin geçerli olacağına belirlenmesi bakımından da önemlidir¹¹.

Mirasbırakanın imzası, el yazılı vasiyetnamenin diğer bir koşuludur. İmzanın mutlaka el yazısı ile atılmış olması gerekmektedir. Mühür veya herhangi bir alet ile atılan imza, resmi bir makam tarafından tasdik edilse dahi, geçerli sayılmamaktadır. Parmak basmak ya da çarpı işareti atmak imza niteliği taşımamaktadır. Buna göre, imza atamayan kişilerin resmi vasiyetname yapmaları gerekmektedir. İmzanın vasiyetnamenin son satırından sonra atılması gerekmektedir. Bu halde imza vasiyet metninin tümünü kapsamaktadır¹². Vasiyetnamenin birden fazla sayfayı kaplaması halinde, sayfalar arasında bağlantı varsa son sayfaya atılan imza yeterli sayılmakta; buna karşın bağlantı yoksa her bir sayfanın altına ayrıca imza atılması gerekmektedir¹³.

El yazılı vasiyetname yapılması kolay ve resmi bir makama başvurma şartı olmadığından masrafsız bir vasiyetname türüdür. Ayrıca mirasbırakanın vasiyetnameyi tanık, noter vs. olmaksızın tek başına yapabiliyor olması sebebiyle de, hem yapıldığının hem de içeriğinin üçüncü kişilerden gizlenebilme olanağı bulunmaktadır. Böylece mirasbırakan istemediği sürece yapmış olduğu el yazılı vasiyetname onun ölümüne kadar saklı kalabilmektedir. Ancak mirasbırakanın yapmış olduğu el yazılı vasiyetnamenin yok olması veya onu bulan üçüncü kişi tarafından yok edilmesi riski bulunmaktadır¹⁴. Kanun koyucu bu riskleri ortadan kaldırmak amacıyla el yazılı vasiyetnamenin saklanmak üzere resmi bir makama tevdi edilebileceğini düzenlemiştir (TMK. m. 538/II)¹⁵. Bu hüküm emredici nitelikte değildir. Bu nedenle, mirasbırakan isterse düzenlemiş olduğu el yazılı vasiyetnameyi saklanmak üzere bırakabilir. Ancak bırakmasa dahi, zorunlu şekil şartlarını taşıyan vasiyetname geçerlidir¹⁶.

7023/7791 (ŞENER, Vasiyet, m. 485, No. 3). El yazılı vasiyetnamenin baştan sonuna kadar el yazısı ile yazılması şartına yönelik bir çekişmenin olması halinde, metindeki yazının vasiyetçiye ait olduğunun bilirkişilerce tespiti gerekmektedir. Bu hususta gerektiğinde Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki yazı uzmanlarına inceleme yaptırılmaktadır.(Yarg. 1. HD. 1.7.1993, 6209/6771 YKD. 1994, S. 1, s. 29-30).

¹⁰ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, s. 181. Vasiyetname şartları varsa mektup içinde de yer alabilmektedir. Yeter ki mirasbırakanın son arzularını ihtiva etsin (ÖZTAN, s. 161); DURAL/ÖZ, s. 79. Yazara göre; normal yazı araçlarından uzaklaşmayı haklı kılacak bir gerekçe yoksa, mirasbırakanın ciddiyetinden kuşku duymak gerekir. Örneğin kağıda yazma imkanı olan bir kişinin duvara çivi ile yazı yazması halinde içinde bulunduğu şartlar, onda *animus testandini* varlığından kuşku duyurur. Bu sebepten vasiyetname geçersiz olmalıdır.

¹¹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 199-200; İMRE, s. 115; ÖZTAN, s. 162; ANTALYA, s. 136; DURAL/ÖZ, s. 82; AYİTER, s. 46.

¹² ÖZTAN, s. 164; İMRE/ERMAN, s. 74; DURAL/ÖZ, s. 85-86; DURAL (El Yazılı), s. 85; İMRE, s. 119.

¹³ ÖZTAN, s. 164; İMRE/ERMAN, s. 75; DURAL/ÖZ, s. 86.

¹⁴ İMRE/ERMAN, s. 67; DURAL/ÖZ, s. 77; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 192; ÖZTAN, s. 159; İMRE, s. 108; ANTALYA, s. 134; KILIÇOĞLU, s. 114.

¹⁵ Kanunda resmi makamlar olarak; noter, sulh hâkimi veya yetkili memur belirtilmiştir.

¹⁶ DURAL/ÖZ, s. 87; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 217; ANTALYA, s. 140; DURAL (El Yazılı), s. 89; OĞUZMAN, s. 125; AYİTER, s. 49; İMRE/ERMAN, s. 75; İMRE, s. 120-121; ÖZTAN, s. 165. Tevdi edilmemiş vasiyetnamenin iptali yoluna gidilememektedir. Bkz. Yarg. 2. HD. 26.4.1974, 1079/1158 RKD, Y. 9, 1974, S. 6-8, s. 226.